

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Tdo/59/2018
Identifikačné číslo spisu:	5613010245
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5613010245.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Viliama Dohňanského, v trestnej veci obvineného X. G. pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ s použitím § 139 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 20. februára 2019 v Bratislave o dovolaní obvineného X. G. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 2. septembra 2015, sp. zn. 2To/44/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvineného X. G. sa o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 13. apríla 2015, sp. zn. 1T/100/2013, bol obvinený X. G. uznaný za vinného -v bode 1 - zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ (§ 139 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona) Trestného zákona, zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b/ (§ 139 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona) Trestného zákona a - v bode 2- zo zločinu vydierania podľa § 189ods. 1, ods. 2 písm. b/ (§ 139 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že:

1/ dňa 2. 2. 2013 v čase od 8.30 hod. do 13.15 hod. stretol mal. V. X., nar. XX. X. XXXX, trvale bytom F. XXX, V., okres E. F., a to cestou do obchodu v obci V., pričom kázal maloletému V. X., aby ho čakal pred obchodom, v ktorom mu kúpil 3 rožky a dobošku a následne chcel, aby s ním mal. V. X. išiel k nemu domov s niečím mu pomôcť, a následne išli smerom ku Obecnému úradu obce V., kde ho zatiahol do areálu obecného úradu, tam dal mal. V. X. facku na líce a potom si rozopol rázporok na nohaviciach, vybral si penis a po rómsky maloletému V. X. povedal „puckaj“, čo znamená, aby ho rukou sexuálne uspokojoval, čo maloletý V. X. odmietal, no pod nátlakom obžalovaného X. G. to urobil, a počas toho, ako maloletý V. X. takto rukou uspokojoval obžalovaného, povedal mu, že to povie otcovi, na čo mu obžalovaný X. G. povedal: „povieš to otcovi, zabijem ťa“, potom obžalovaný X. G. rýchlo odišiel a maloletý V. X. sa v obavách o naplnenie vyhrážok obžalovaného ukrýval pri obchode P. vo V.,

2/ dňa 6. 2. 2013 v čase približne o 14.00 hod. sa úmyselne priblížil v obci V., v blízkosti jaskyne, na vzdialenosť dvoch metrov ku maloletému V. X., nar. XX. X. XXXX, ktorý išiel spolu so svojou matkou F. X., nar. XX. X. XXXX a otcom V. E., nar. XX. XX. XXXX, do obchodu, aj napriek tomu, že mal daný zákaz Okresným súdom Liptovský Mikuláš, a to uznesením, sp. zn. ITp/4/2013, zo dňa 5. 2. 2013 - priblížiť sa úmyselne na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov ku maloletému V. X., pričom ako sa obžalovaný ku nim priblížil, začal na nich kričať, že sudkyňa mu nič nespravila, a zbytočne ho udali, a ak ho zavrú kvôli tomu udaniu, tak zabije maloletého V. X. a podpáli dom, v ktorom býva spolu s matkou F. X., pričom po týchto slovách F. X. aj jej syn maloletý V. X. dostali strach o svoj život, že vyhrážky, ktoré obžalovaný X. G. povedal, aj naplní,

Za to bol obvinenému podľa § 200 ods. 2, § 38 ods. 4, § 37 písm. h/, § 42 ods. 1 Trestného zákona uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 8 mesiacov, na výkon ktorého bol podľa 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Proti vyššie citovanému rozsudku podal odvolanie obvinený X. G., a to proti všetkým výrokom rozsudku. Na podklade odvolania obvineného X. G. rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom z 2. septembra 2015, sp. zn. 2To/44/2015, takým spôsobom, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/ Tr. por. zrušil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 13. 4. 2015, sp. zn. 1T/100/2013, vo výroku o treste.

Krajský súd v Žiline na základe § 322 ods. 3 Tr. por. pri nezmenenom skutkovom a právnom stave, odsúdil obvineného X. G. podľa § 200 ods. 2 Tr. zák., § 38 ods. 4 Tr. zák., § 37 písm. h/ Tr. zák., § 41 ods. 2 Tr. zák. na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 8 mesiacov, na výkon ktorého ho zaradil podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Obvinený X. G. podal prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Ondreja Zachara rozsiahle dovolanie smerujúce proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu z 2. septembra 2015, sp. zn. 2To/44/2015. Ako dovolacie dôvody uviedol podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Tr. por. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. obvinený namietal porušenie jeho práva na obhajobu spočívajúce v tom, že podaným odvolaním obhajoba napádala aj výrok o vine, napriek tomu však odvolací krajský súd rozhodol len vo výroku o treste, v čom obhajoba vzhliada aj dovolací dôvod podľa písm. i/. V ostatnej časti dovolania obhajoba opisuje a namieta vierohodnosť výpovedí jednotlivých svedkov, znalca a vyhodnocuje dôkazy ako celok, k čomu podriadiť aj dovolací dôvod podľa písm. g/.

S poukazom na uvedené skutočnosti v podanom dovolaní obvinený navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a prikázal súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš sa vyjadrila k dovolaniu v tom zmysle, že toto navrhla odmietnuť. Podrobne vyvracala jednotlivé uplatnené dovolacie dôvody obvineného. K dovolaciemu dôvodu uvedenom v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. poriadku, kde je uvedené, že zásadným spôsobom bolo porušené právo obvineného na obhajobu, uviedla, že obvinený po vzatí do väzby mal obhajcu už v prípravnom konaní, ktorý sa zúčastňoval výsluchov obvineného, poškodeného a ďalších úkonov, ktoré boli vo veci vykonané. Pokiaľ ide o dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. poriadku, podľa ktorého je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom uviedla, že v uvedenej veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie. Okresný súd vykonával dokazovanie v zmysle návrhov obvineného, boli mu odmietnuté len návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré už súd vykonal a obvinený ich žiadal zopakovať. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. poriadku uviedla, že odsúdenie dovolateľa je založené na dôkazoch, ktoré boli vykonané zákonným spôsobom, v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, za dodržania podmienok na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je aj zachovanie práva na obhajobu. V závere uviedla, že neobstojí ani dôvod dovolania v zmysle § 374 ods. 3 Tr. poriadku, pretože vytýkané pochybenia súdu prvého stupňa boli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/ Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), osobou oprávnenou na jeho podanie (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Tr. por.), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.).

Najvyšší súd následne na neverejnom zasadnutí podľa § 381 Tr. por. zistil, že podané dovolanie nie je dôvodné a podľa § 382 písm. c/ Tr. por. ho odmietol, keďže je zrejmé, že dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Tr. por. nie sú splnené.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por. a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c/ Tr. por. alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Tr. por., ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por., dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Tr. por. a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Vo všeobecnosti k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. najvyšší súd poukazuje na to, že právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu a je

potrebné ho chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu.

Tento dôvod môže byť naplnený len v takom prípade, ak zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné (teda nie akékoľvek, resp. nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu zakladá daný dovolací dôvod). V danej súvislosti pritom najvyšší súd upozorňuje na skutočnosť, že pod zásadným porušením práva na obhajobu možno rozumieť stav, ak došlo v trestnom konaní k pochybeniu, ktoré malo, resp. mohlo mať vplyv na konečný výsledok tohto konania.

Pri posudzovaní, či bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne okolnosti prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako i vo vzájomných súvislostiach.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. preto zistený nebol.

V zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukážu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania), je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Tr. por., podľa ktorej orgány postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie. Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vybudovaná na vnútornom presvedčení orgánov činných v trestnom konaní a súdu znamená teda myšlienkovú činnosť, ktorá vytvára pre súd možnosť dostatočného priestoru v rámci vlastnej úvahy k tomu, aby sám určil rozsah dokazovania a vykonal prípadnú selekciu navrhovaných dôkazov procesnými stranami v obsahovom kontexte významu navrhovaných dôkazov niektorou z procesných strán v porovnaní s množstvom, kvalitou a závažnosťou tých dôkazov, ktoré už boli vo veci vykonané.

Z uvedených dôvodov dovoláciu námietku obvineného spočívajúcu v tvrdení, že Krajský súd v Žiline hodnotil dôkazy, ktoré neboli vykonané na verejnom zasadnutí je treba preto považovať z hľadiska naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. za irelevantnú. Rovnako to platí aj pre ďalšie dovolacie námietky týkajúce sa zmieneného dovolacieho dôvodu, pretože dovolateľ nimi namieta hodnotenie dôkazov, čo však pod predmetný dovolací dôvod nespadá.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. teda nebol naplnený.

V posudzovanej trestnej veci obvinený uplatnil aj dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa

ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Najvyšší súd považuje ako z uvedeného ustanovenia, tak aj z inštitútu dovolania za zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojštánčné. Dovolací súd je teda viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili, a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. je potrebné taktiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Povedané inými slovami, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Tr. por.). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Tr. por. však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Z kontextu vyššie uvedeného je potom zrejmé, že tvrdenia dovolateľa, ktoré smerujú len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov, stoja zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. ako i akéhokoľvek iného uplatniteľného dovolacieho dôvodu.

Pokiaľ ide o namietané právne posúdenie konania obvineného, tak k tomu najvyšší súd v prvom rade uvádza, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnou kvalifikáciou vykonanou Krajským súdom v Žiline, ako i názorom prokurátorky Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš z 24.09.2018, ktoré bolo obvinenému a jeho obhajcovi doručené a s ktorým sa najvyšší súd plne stotožňuje a naň poukazuje.

Vo všeobecnosti sa žiada na danom mieste podotknúť, že podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje potom naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd pritom opätovne zdôrazňuje, že konanie X. G. bolo subsumované pod správnu skutkovú podstatu.

Z uvedených dôvodov nie je možné preto akceptovať ani túto dovoláciu námietku obvineného a konštatovať tým naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.